

ALKOHOL.

I.

ELSŐ találkozásukkor alig vették észre egymást. Különösen a férfi nézett el az asszony felett, aki kissé idegesen, a nagy művészek özvegyeit jellemző göggel adta elő kérését, melyet teljesített.

Távozása után jött csak rá, hogy egy fontos dolgot elfelejtett vele megbeszélni, mire azonnal írt és másnapra újra meghívta, de nem hűvösen és röviden, mint első ízben. Ivott előzőleg, erős viskit s így nem tudta a sablonos hangot eltalálni. Elhalt festőtársára való tekintettel, gyengéd hurokat pengetett. Elvei ellenére tette ezt, mert őszintén gyűlölte a nőket.

Az asszony, mikor a múzeum szolgája által átadott levelet elolvasta, felnevetett. Épen vacsorára indult mélyen dekoltált ruhában, vidáman mondta kíséretében levő barátnőjének :

— Irt az a Petrics, aki a «Számumot» festette. Most egy bizottságnak az elnöke, mely elhalt mesterek műveiből rendez kiállítást. Régi felfogásom érvényesült nála is, mely szerint a tartózkodás érdeklődést kelt.

— Szép férfi?

— Kissé elhízott . . . Látszik, hogy műterempiktor. Ritkán száguld a szabadban.

A barátnő elcsodálkozott.

— Milyen jól jellemzed rövid ismeretség után . . . Mondd, — tette hozzá — férjhez mennél még egyszer festőhöz?

Elza, mintha fázna, megrázkódott.

— Ugyan ! Inkább a hóhérhoz . . . Ezeknek dajka, cseléd, írnok kell, nem asszony, aki költőien gazdag lélekkel elmélkedni is tud.

— Így hát — révedezett a barátnő.

— Palotás Péterhez fogok férjhez menni. Az földdel bibelődő, nyugodt és szikár ember.

— Kissé hallgatag !

— De amellet szívós és lágyan emberi. Úgy ismeri a lepkelibbenés báját és a virágbeszédet, mint én, teszem a körtebefőzés technikáját.

A másik végignézte.

— Ha téged házias mivoltodban látott egyszer az ember, megdöbben, hogy mennyire nagyvilági is tudsz lenni.

— Sok ez egy nőnek, elhiheted . . . Én, ha harmónikusán öltöz-

ködöm, úgy érzem, bünt követek el a középkori értelemben vett erkölcsök ellen.

— Akkor rabok voltak az asszonyok!

— Önfeláldozóan éltek, ősi hivatásuk szerint.

— Palotás Péter mellett aligha lesz alkalmad ilyesmire. Lábaid előtt fog heverni — nevetett a barátnő.

— Történhetnek csodák is! — szólt komoran Elza.

II.

Másnap estefelé, bár logikája ellenezte, fiatallányosan öltözött fel. Pasztellkék színek tobzódtak alakján, gyöngyein és tavaszi szemében.

— Mit kíván? — mosolygott a művészre.

— Férje legszebb képét, a «Májusi harangokat» nem küldte el.

— Csak ezt óhajtja? — álmélkodott Elza.

— Mi egyebet akarhattam volna? — mormogta Petrics szürke hangon.

Az íróasztalán álló kristályüvegre nézett. Kék csillogás áradt abból, mint Elza selymeiből.

— Parancsol likórt? — kérdezte.

— Köszönöm, sohasem iszom... Gyenge szívem van.

A férfi érdesen kacagott fel.

— Ez is szempont, ha az ember mámorra tehet szert?

— Nem hittem volna, hogy alkohol a kedvese! — mérte végig az asszony.

— Az ital legalább hűséges... Sok nő hagyott már el.

— Senkitem áldozta fel magát közülük? — kérdezte Elza révedzőn.

— Senki... Tőlem mindig csak elvették az eredményeimet.

— De hiszen minden férfitől elveszik, amit lehet! — rezzent meg az asszony.

— Jól teszik? — meredt szemébe kegyetlenül, fürkészőn a festő.

— Ösztöneiknél fogva nem tehetnek egyebet, mint amire teremtettek. Hosszú hajszálaik a csápjaik s vallja be, tündérik?

— Ön is ilyen?

— Miért ne?

— Szóval igen! Egy józan szép asszony, aki férje halála után pénzt csinál a képeiből.

— Maga durva kissé! — ugrott fel Elza sértődötten.

— Miért emlékeztet asszonyi árnyaimra? — szólt a férfi szenvtelenül. — Ellenük iszom s mondhatom, sikerrel.

— Ezt mégsem teheti örökké! — riadozott a nő.

— Örökké, vagyis a halálomig fogok inni. Pálinkát reggel és éjjel, spriccet étkezésekkor és esti melázások alatt.

— És dolgozni tud?

— Azt is csak akkor, ha szívemben érzem a szesz koboldjait. Aszerint, hogy mit iszom, festek pasztell, vagy komor állatokat barna olajban.

— Mi lenne, ha valaki fejébe venné, hogy leszoktatja róla?

— A munkáról, vagy az ivásról?

— A gátlásokról . . . Magáról a multkor azt írták, hogy erői halványulnak.

— Hadd írják . . . Azért szép temetésem lesz.

— Ha valaki mégis leszoktatná? — ismételte makacsul az asszony.

— Csodák nem történnek! — állt fel búcsúzni a festő.

III.

Egy hét múlva Elza a Művészklub halljában ült és a festőt leste. Már félórája vergődött itt. Kissé szégyelte magát és nagyon fázott. A május esti szellői gyötörték napok óta és ezzel kapcsolatban szívdobogásai, melyek tavasszal pontosan beköszöntöttek.

Józan perceiben el is akart rohanni. Eszét elrémítették az előre vetődő lehetőségek. Palotás Péterre gondolt, aki pünkösdre meghívta a kastélyába, biztosan azért, hogy ott hangulatosabban nyilatkozhassék. Dehát egy kastély, mi az? Épület, márvány, oszlop: csupa szilárdság és ő, mióta férjhez ment, szárnyak pehelysúlyait szerette.

Elhallgattatta tehát lelkében a vidék vaskos tárogatóit és jókor, mert jött Petrics.

— Kezét csókolom! — lepődött meg, mikor észrevette. — Engem vár? Mit parancsol? Csak nincs baj? A képet megkaptam.

— Tudom . . . hebegte Elza. — Már láttam is, hogy milyen hatáson helyeztette el. Férjem a mennyekből biztosan roppant hálás érte. Azonban . . .

Nem tudta folytatni. Ifjú vére pirba szökött arcán. Petricsben megrezsent az éhes, félalvó vágy.

— Van valami programja? — kérdezte mohón.

— Nincs!

— Tartson akkor velem! Inni megyünk. Kordasnál, a Kishegyen már kirakták az asztalokat.

— Szabadban jobb a bor? — incselkedett Elza.

— Holdvilágnál karcos volta lekopik. Aztán az illat is fontos, mikor a szellem alkohollal olajozódik. Orgonaszagú siller: ez a stílusos, ha asszonytársaságban iszogatunk.

— Nem mennék inkább színházba? — indítványozta Elza meggyőződés nélkül.

— Melyikbe? Ahol drámában az életemet vágják hozzám, vagy ahol viccek nyitnak bicskát a zsebemben?

— Cirkuszba talán, hol az akrobataizom, vagy a lovaglás felveri bennünk a kultúra rabláncán sínylődő őserőt.

Petricus felkacagott és karonfogta Elzát.

— Pfuj, micsoda hamis beszéd és milyen komplikált! Én Beke-townál is a bohóc tragikomikumát szenvedem át... Fialthagyma és juhtúróhoz kell zarándokolni, mert az legalább egyszerű.

Az úton, hegyre fel, Petrics sokat beszélt. Faggatta Elzát. Érdekelte, hogy katolikus-e és az is, hogy volt-e Pompejiben?

— Mit változtat a dolgokon, hogy voltam-e? — bámult el az asszony.

— Ó, sokat! — vizsgálgatta választékos toalettjét a férfi. — Aki ott mászkált, kell, hogy érezze a pompa hiábavalóságát.

— Durva vadász az, aki nőtől még ezt is sajnálja.

— Okosabb volt a római, aki rádobálta gyöngyeit utolsó rabszolgánőkre és aláásta birodalmát?

— Maga is dőzsöl! — szisszent fel Elza.

— De borban, ami csupán saját szervezetemre tör... Az ital a legolcsóbb.

— Igyon tehát! — hajtotta le szőke fejét az asszony.

Ittak... Petrics becsípett aznap este. Közben előadást tartott Elzának a szesz különféle hatásairól. És folyton unszolta. Kocintgattak. A férfi néha egy-egy verssort idézett a modernekből, sablonosan, ahogy szokták. Szerelemről nem szólt általában sem. Negyvenéves volt, de rokkant, mint a pálmafa északi árnyékban.

Éjfél után hazafelé tartottak, de most társalgás nélkül. A festő csak az asszony kapujában szólalt meg, egyszerre határtalan indulattal, miközben karonragadta.

— Mi rejlik emögött, mondja? Miért jött ma velem? Egy ilyen harmatos szellemű asszony felzaklat!

IV.

Nagyon meleg volt Kordasnál augusztusban. Elza és Petrics lihegve kergetőztek a szavakkal, főként az asszony, aki beszélt, beszélt, hogy ne kényszerüljön gondolkozásra.

— Délelőtt a strandon voltam! — büszkélkedett.

— Kibirta? Én már régen csak a fürdőkád zománckörében tisztálkodom.

— Pedig kedvesek az emberek napfényben. Józanok és ráncosak.

— Ez persze tetszett? — kacagott a férfi. — Megállapíthatta saját százszázalékos üdeségét.

— Valóban tüneményesen fiatalnak tart?

— Igen... Elragad, ha nézem. Döntöttem is a sorsunk felől. Feleségül fogom venni.

— Feltéve, ha magához megyek!

— Nem tehet egyebet. Inni csak velem tud. És maga szeret inni, úgye? — fordult hozzá lelkesen.

Elza szeme rárebbent, de most nem volt félénk, széteső, inkább tüzes, mint a sütkérező gyík háta déli sziklán. Úgy érezte, győzött.

— Csak akkor leszek a felesége — szólt váratlanul határozottan — ha leszokik az ivásról. Fogadalmat kell tennie!

— És ha nem?

— De miért ellenkezne? Iszákos férfi nem nősülhet.

Petrics a budai ég csillagékszereire bámult.

— Egyszer arról beszélgettünk, hogy kettőnk társulása véd- és dacszövetség lenne forma, idegek és önbelátásunk ellen. Elvégre négy-szögletes, nyesett parkban sem a művész, sem a kísérője nem élhet.

— Velem pedig csak így lehet!

— Másnak éreztem! — komorodott el a férfi. — Azt hittem, a lobogásom vazallusa.

— Szóval alázat, sűrke gép, filozófus legyek, aki minden eredeti ötletét felnegyeli, kerékbetőri azért, hogy bebizonyítsa ősi hivatását, de ellenérték nélkül? Köszönöm! Csak akkor ápolok, stoppolok s viszem el a rézkarcokat műkereskedőkhöz, ha a szeszt emlékei hordójába önti.

Petrics tovább lökte maga elöl a félig telt borosüveget.

— Pincér! — horkant fel. — Vigye ezt a lötytyöt. Erősebbet kérek!

Elza elnézett a lőcslábú legény után.

— Így hát nőtlen marad! — lehelte.

— Úgy van. Legyőz a szenvedélyem.

— Szerelme irántam nem az?

— Nem... Érzelmem a nővel szemben művész létemre, mindig a halk pihenő jegyében folyt le. Ezért is hagyott el annyi.

— Én nem fogom: büszkébb vagyok és szeretem, de jogokat magam felett csupán jogokért adok.

— Akkor pajtások maradunk, csak mától kezdve némileg drámai vonatkozással.

— Bizony! — bölintott az asszony. — Naivalényem kivénült ez érzelemből. Ezentúl, ha kocintunk, melankólia méze helyett epéből merjük gondolatainkat.

— És együtt ömlengünk! — hajtotta fel poharát a férfi. — Borfogytáig...

Az asszony álmodozva válaszolt.

— Bacchus, a kiapadhatatlan pedig szőlőleveles kannáiból piros és édes olajat önt majd lelkünk sebeire.

Petrics ég felé emelte szesztől gyöngé kezeit.

— Milyen nemes és mégis forró képei vannak! Szerelmem ivójában maga a csodálatos leányzó, aki titokzatosan keveri, szűri a tündérbor anyagát. Ma sem tudom, hogy miért épen rám zúdul lénye káprázata?

V.

A barátnő meglátogatta Elzát. Ijedt volt, de tetette magát, sőt álcázó ajándékot is hozott: rőt őszi lombokat, melyek közül kivirított a farkascseresznye. Azért jött, hogy a beteg asszonyt elcsalja az októberi csipős, érdes, gyógyulást hozó vidékre.

— Palotás Péter mindent tud, de megbocsát! — hozta az üzenetet.

— Azt hiszi, kedvesem a festő? — mosolygott Elza halványan.

— Azzal törődik legkevésbé... Füléhez jutott, hogy alkoholmámoraid vannak s az bántja nagyon.

Elza, aki dideregve feküdt a pamlagon, rogyadozva emelgette ájulási ingertől erőtlen derekát.

— Meg akar menteni? — érdeklődött gúnyosan.

— Úgy van!

— Hát ez szép tőle... Kár, hogy elkésett!

— Annyira szereted azt a lelkevesztett férfit?

— Belesodrótam... Bosszantott, hogy iszik és hogy a részegsége elvonatkoztatja a mindennapi igától: nemünk láncaitól.

A barátnő okoskodón meregette szemét.

— Régi tapasztalat — csicssergett —, hogy nincs megzabolázhatatlan férfi, csak ügyetlen asszony. Te szokás szerint ágyúval célzol verébre.

— Fizetek érte... Hallgasd csak!

Közelebb dobta törzsét a másikhoz s az egyszerre ráeszmélt szakgatott lélegzésére.

— Mi ez? — ugrott fel rémulten.

— Súlyos szívzavar, ahogy tegnap a specialista kifejtette. Ha véletlenül nem hagynám abba — — —

— De óvakodni fogsz?

— Természetesen... Holnap Nauheimbe utazom.

— Hazatérted után se remélhet Palotás?

— Akkor az ördög fia is remélhet!

Alig várta, hogy elmenjen a jóindulatú okvetetlenkedő. Az, hogy hazudott neki, nem bántotta. Mikor az ajtó becsukódott mögötte, felugrott és durva barna ruhájára egérszínű fátylat vetve, az ölmos ködben rohant Kordashoz.

— Miért késett? — tett szemrehányást a férfi, felnézve a forralt bor mellől.

— Egyik beteg barátnőm tartott vissza. Képzeld, szívbaja van és az orvosa minden éltszépségtől eltiltotta.

— Csóktól? — kacagott a festő.

— No, nemcsak attól! Sporttól, sok olvasástól, nehéz ételektől s főként az italtól.

— Még mandulalikört se szopogathat? — kajánkodott Petrics.

— Semmit... Megmondták neki, hogy pár pohárka is végzetes

lehet. Ha rendszeresen iddogálna, mint én, talán hetek alatt elpusztulna.

— Szerencsére maga töretlen, mint a vasrúd.

— De szilárd is vagyok, mint az! — sápadt halálra Elza.

— Mégis a feleségem lesz.

— Hogyne, ha a szesz rangjáról leköszön.

— Mert most annak a generálisa vagyok, úgy-e? — kacagott megint a férfi, aztán hirtelen elkomorodott. — Hát nem, Elza! Illetlen, dőre harcát hagyja abba! Ilyen áron élete mindörökre különálló lesz az enyémtől.

— Biztos vagyok szívem hatalmában... Ez az élettartó gép végül is megváltja majd az egészségét és jelenleg rozsdás ecsetjét.

A férfi elborult.

— Ne emlegesse átkozott rendeltetésemet. Aki feltétlenül rabja akármilyen földi pályának, az nem kap öröklakást az égben, hol tűz, szél, sóhaj, szárnyak: ezer röppenő, szeszélyes szépség lengi körül az istenséget... Inni fogok, mert rubin van a borban, topáz a pálinkában, míg a víz fehér, mint a finomított vászon, vagy mint az ártatlanság magában. Az a baj, hogy a szelid italok s a jóságos nők egyszínűek!

VI.

Elza tévedett... Sokkal tovább élt, mint elképzelte, vagy amint ijesztgették. Tavaszig bírta, májusig. Akkor halt meg hosszú, kínzó aléltság után.

Hetekig szenvedett. Sokat hörgött, sokat aludt szürke, jeges álomban, néha görcs rázta és ilyenkor finom hab serkedt a száján, olyan színű, mint a báránylevél.

Petrics éjjel-nappal mellette reménykedett, italt, művészetét feledve. Arra, hogy a halált hozó betegséget a vele átélte szesz-feszültség termelte ki, nem gondolt. Azalatt, míg együtt oltották sejtjeik és szellemük szomját, a megfigyelése agyműszerei elkallódtak s hogy az asszony szépségét, esztétikáját mégis észrevette, az csupán az alkohol által felajzott ösztön telitalálata volt, logika s ennekfolytán gyökér nélkül. Ezért történhetett meg, hogy feleségkérő ötlete után, az itallal vonva párhuzamot, ez utóbbit választotta, a kedves nőnek fokozódó halványosságát, soványodását veleszületett lelkizökkenőknek tudva be.

Sohasem beszéltek arról, hogy másképp is lehetett volna. Elza, miután környezete bánásmódjából és orvosságai összetételéből kikövetkeztette menthetetlenségét, a letargia szürke fátylába burkolt. Finom szótlansággal, a rózsaszínnek feketén kevert mosolyával ömlengett a férfi felé, aki nem mert kérdezősködni, tanácsot adni, valahogy eredetien elbúcsúzni.

Végül el sem köszöntek egymástól. Elza hajnalban költözött el, egy különösen nyugodt este után, mikor a távozó orvos Petricsnek még

napokról beszélt. A bóbiskoló ápolónő hülődő testére ébredt s ijedten csukta le tárvararadt, kékjét régen faközölddé mállasztott szemeit.

A temetésen Petrics gépiesen fogadta a gyászolók részvétét. Mindenki vele közölte fájdalmas észrevételeit, mert midőn az asszony ágnak dőlt s nem tiltakozhatott, úton-útfélen jegyesének titulálta. Még Palotás, a rivális is motyogott felé pár bamba szót. Végre az orvos, a komor és kiméletlen férfi surrant mellé.

— Most hallottam, hogy mi ölte meg menyasszonyát, mester! — súgta.

— Ugyan, hát a szíve konoksága.

— No, persze, hogy az... Kétségkívül régen volt a billentyűk körül zavar, amit azonban az alkohol durva élvezése fejlesztett végzetessé. Nem is gondoltam, hogy e szép hölgy ivott és megdőbbsent, hogy épen Önnel! Miért nem tartotta vissza?

— Én? — horkant fel.

— Ön! — dörrent rá az orvos, de rögtön elszelidült. — Lehet is egy nőt elgáncsolni, ha mámort keres — fűzte hozzá legyintve.

— Bűnösnek tart, doktor? — kérdezte Petrics rekedten.

— Ah, nem! — tiltakozott az orvos. — Ön nem ismervén a kórt, meg sem állíthatta. A fontos ma csupán az, hogy legalább saját szemé-lyében hagyja abba az ivást. Veszett színben van!

— Gondolja, hogy magam is belepusztulnék?

— Nincs kizárva.

— Ne féljen, nem fogok... Napok óta csak vizet iszom. Ez a legkevesebb, amit tehetek a történetek után. Soha többé nem kezdem újra, mérget vehet rá.

— Nagyszerű... Igy hát már az ősszel lesz magától valami a tárlaton: ideges akt, vagy tündéri táj?

— Kék, mint a tavasz, melyben először láttam álmaim áldozat- teljes asszonyát, — hajtotta le borús fejét Petrics.

Nem túlzott... A temetőből gyalog hazatartva, felülkerekedett a gyász könnysablonán és máris új képéhez szedegette a május viola- színeit. Egyszer az égre nézett s az alkonyati azurban különös, karsú, hótónusú felhőt látott feljebb, feljebb siklani s végül elpattanni ott, ahova szem alig lát. Az a rögeszméje támadt, hogy az elvesző pára- gomoly valahogy összefügg Elza lelkével s valóban így is volt.

A hattyúszínű felhőrongyok közt az asszony szelleme égett, lesett, forgott s csak miután az utolsó rögöt is rádobták koporsója bronzára, rebbsent fel az égbe, hol már várták s ahol, mint gyermek- álmaiban képzelte, csakugyan felütötték a feketekönyvet, melyben nyüzsögtek a világ bűnei.

— Te Elza vagy Pestről, fiatal lélek! — állapította meg a fogadó szellem.

— Igen! — felelte Elza szemrehányóan. — Várhattatok volna még egy keveset, uram!

- De hiszen annyit szenvedtél!
- Jól esett.
- A bor is? Különben célotat elérted! — magasodott fel az árny. — Az a férfi nem iszik.
- Ah, köszönöm... Bár egy kissé nagy az ára. Miért kellett ezért meghalnom?
- Nem érette történt... Azért haltál meg, mert meg volt írva, mert beleestél a megváltó programba s ennek örülj! Odalenn mindig árván ögyelegtél, idefenn pedig szeráfkürtöt kapsz jutalmul. Isten szeret, mert megérezted lényegét.
- És ő? A szerelmesem? — sápadt el Elza karcsú lelke.
- Ne félj, azt hiszi, hogy miatta kerültél idáig. Jelenleg átkozza sorsát.
- Nem iszik és nem is fog? — kételkedett még mindig az asszony.
- Soha többé... Hisz a végzetben!
- S meddig fog élni?
- Aggkorig... Diadala lesz népének.
- Vagyis tehetsége királlyá teszi? — bíborosodott át az asszony ivoár angyalszárnya.
- Úgy van! Ő lesz a Mester, de csak azért, mert azt hiszi, hogy neked meg kell mutatni. Boldog lélek vagy, leányom, őrzője lettél egy férfi illúzióinak.
- Mit adhatnék neki még? — kérdezte Elza szomjasan.
- Többre nincs szüksége, de ez volt a legkevesebb, amit egy művésznek adhattál! — indult meg a szellem az ég méhe felé.
- Elza a muzsák füledt mosolyával ajkán suhant utána.

Marschalkó Lia.

KISASSZONYNAPJA.

*Eljött Kisasszonynapja,
A drága, drága ünnep.
Szívem szomorú fájn
Érett gyümölcsök fügnek.*

*Az ázott sürgönydróton
Búcsúzkodnak a fecskék,
S én lábadhoz gurítom
A bú aranyranettjét.*

Falu Tamás.